

Tema: Integrering

Integrering i hele landet

To virkeligheter

Spør du folk i Norge om de bor i et flerkulturelt samfunn kan du få svært ulike svar. Det bor innvandrere i alle landets kommuner, men andelen varierer veldig. I årene fram mot 2029 vil antallet innvandrere i Norge øke fra ca 500 000 opp mot en million. Det byr på utfordringer, og store muligheter.

Innvandringen vil være viktig for befolkningsutviklingen rundt i landet. På grunn av den høye innvandringen vil antall kommuner som får lavere folketall bli færre enn det som var vanlig for noen år siden, da folketallet sank i omtrent halvparten av de 430 kommunene. I 2006 gikk folketallet ned i 232 kommuner, i 2007 i 168 kommuner og i 2008 i 156 kommuner. De fleste av disse er små utkantkommuner. I de nærmeste årene vil folketallet synke i færre kommuner jo høyere innvandringen blir.

Mens utfordringene knyttet til høy innvandretetthet preger utviklingen i Oslo og Drammen ligger det derfor en stor mulighet i innvandring for

kommuner rundt i landet som sliter med en aldrende befolkning, og synkende folketall. Det er to ulike virkeligheter.

Lykkes vi?

Vi har mye kunnskap og statistikk som viser Norge på mange områder lykkes i å integrere innvandrere. Vi ser det i arbeidslivet, ved ulike utdanningsinstitusjoner og når det gjelder levekår.

Innvandrere utgjør litt over 11 prosent av befolkningen og kommer fra 216 forskjellige land og selvstyrte regioner. For å kunne stadfeste hva som gjør vårt integreringsarbeid vellykket må vi se på tallene for arbeidsdeltakelse og utdanning. De siste tallene viser at litt over 61% av innvandrerne har arbeid og at hele 10.100 nye fikk jobb i siste kvartal 2009. Sammenligner vi dette med befolkningen for øvrig, så er det litt lavere enn gjennomsnittet på 69% for befolkningen i helhet. Et strammere arbeidsmarked gir også utslag her og

tallene er noe ned fra 2008.

Antallet som fullfører høyere utdanning holder seg på samme nivå som befolkningen for øvrig. Det er likevel et lite forsprang hos unge kvinner med utenlandskfødte foreldre. Én av tre mannlige innvandrere som fullførte en høyere utdanning i 2008/09, fullførte innen fagområdet naturvitenskapelige fag, håndverksfag og tekniske fag. Dernest fullførte 14 prosent innenfor fagfeltet økonomiske og administrative fag. I den øvrige befolkningen fullførte henholdsvis 27 og 22 prosent.

Likhetene blant kvinnelige innvandrere og kvinner i befolkningen for øvrig var enda mer sammenfallende. Tre av ti kvinnelige innvandrere som fullførte en høyere utdanning i 2008/09, fullførte i fagområdet helse-, sosial- og idrettsfag. Videre fullførte 17 prosent i fagområdet lærerutdanninger og utdanninger i pedagogikk. Blant de kvinnene av den øvrige befolkningen var andelen henholdsvis 34 og 22 prosent. Blant norskfødte med innvandrerforeldre var fordelingen på fagområder omtrent lik.

Faktaboks: Rettigheter til norskopplæring

- I dag er det rett og plikt til norskopplæring for en rekke grupper. For å få varig oppholdstillatelse eller norsk statsborgerskap, må innvandrere gjennomføre 300 timer opplæring eller kunne dokumentere tilstrekkelig kunnskap i norsk eller samisk. Dette gjelder personer som har fått varig oppholdstillatelse etter 1. september 2005. Personer som har fått varig oppholdstillatelse før 1. september 2005, må selv betale for norskundervisningen. Arbeidsinnvandrere fra utenfor EØS/EFTA har plikt til norskopplæring, men ikke gratis.

Til diskusjon:

- Hva mener du er kriteriet for vellykket integrering?
- Hvordan ser du for deg de neste 20 årene i din kommune når det kommer til innvandring?

Som en del av prosjektet Herfra til 2029 vil vi frem til Landsmøtet 2013 gi ut flere skolerings- og debatthefter om velferd, klima og integrering. Dette heftet er en del av Arbeiderpartiets **programdebatt om integrering**. Heftet er utarbeidet av programkomiteen for nytt integreringspolitisk dokument som skal vedtas på Arbeiderpartiets landsmøte i 2011. **SVARFRIST 22. OKTOBER**

Faktaboks: Bosettingsregler

- Kommunene bosetter flyktninger etter avtale med staten og bestemmer selv hvor mange og hvilke de vil bosette. Kommunene forplikter seg til å gi tilbud om introduksjonsprogram. Et nasjonalt utvalg fastsetter hvor mange flyktninger kommunene totalt skal anmodes om å bosette kommende år.

Spiller postnummeret noen rolle?

Her i Norge tar vi hele landet i bruk og bosetter flyktninger i både store og små kommuner. Men har det noe å si hvor man blir plassert for å bli godt integrert?

Vi vet at stort nettverk og tett oppfølging er helt sentralt for å få til god integrering. Ofte hører vi at det å bli bosatt i små kommuner jevnt over er best for flyktnings integrering, men det er ingen direkte isolert årsakssammenheng mellom størrelsen på kommunen eller den geografiske plasseringen som mål på god integrering.

Det kan være enklere å få venner med norsk bakgrunn når en kommer til et sted der det bor færre innvandrere. På skolen er det ofte færre elever per lærer og boligene større til flyktningsfamilie. Det kan være enklere å praktisere norsk og danne seg større nettverk, som igjen gjør det lettere å komme ut i arbeidslivet. Man kan raskere føle seg tryggere og fortere akseptert. Men det er ikke gitt at man blir bedre og raskere kjent med nordmenn bare fordi man blir plassert i en mindre kommune med færre innvandrere.

Likevel spiller kommunen en helt uvurderlig rolle, ikke etter hvor den ligger men hvordan den arbeider. Nøkkelen til suksess er hvordan man blir møtt – både fra kommunens ulike tjenester, på skolen, arbeidsplassen og ikke minst fra naboene. Alle mennesker har behov for å oppleve det å være en del av nærmiljøet. Trivsel og opplevelse av inkludering, språkkunnskaper, mulighet for sosial utfoldelse og en meningsfull jobb å gå til er mye viktigere enn hvilket postnummer en har.

Til diskusjon:

- På et lite sted har man helt andre muligheter til å se hver enkelt innvandrer. Hvilke tiltak kan dere starte opp med lokalt for å ta imot innvandrere på en bedre måte?
- Vi vet at arbeid, utdanning og nettverk er viktige kriterier for å lykkes. Har kommunene gode nok virkemidler i dag for å sikre dette?
- Frivillige organisasjoner bidrar i integreringstiltak på mange områder. Kan de få et enda større ansvar for integreringen? Hvordan?

Lykkes vi med integreringen i storbyene?

Vårt samfunn kjennetegnes av at det er små økonomiske forskjeller mellom folk og at vi har stor tillit til hverandre og til samfunnets institusjoner. Dette samholdet må vi klare å opprettholde også i et mer mangfoldig samfunn. Vi trenger arenaer der folk kan møtes på tvers av opprinnelse og sosial tilhørighet.

Det at det bor mange med innvandrerbakgrunn i enkelte bydeler fremstilles ofte som et tegn på dårlig integrering. Bildet er langt mer sammensatt. Dette handler om manglende integrering, men enda mer om sosiale forskjeller og dårlige levekår. Selv om det bor mange personer med innvandrerbakgrunn i en bydel betyr ikke det at dette er en homogen gruppe. En ung ingeniørstudent født i Oslo, med foreldre fra Sri Lanka, har en helt annen hverdag og helt andre forutsetninger for deltagelse enn en somalisk enslig kvinne som har kommet til Norge med sine tre barn for et halvt år siden.

I Groruddalen og Søndre Nordstrand i Oslo har ca 40 % av beboerne enten selv innvandret til Norge, eller de har foreldre som har innvandret. Det er store levekårsutfordringer i disse bydelene. Imidlertid er en høyere andel av innvandrerne i Groruddalen i arbeid enn innvandrere i andre deler av Oslo, og disse har også høyere inntekt enn personer med tilsvarende bakgrunn andre steder i byen. Undersøkelser viser at folk i Groruddalen stort sett trives der de bor, åtte av ti synes naboforholdene

Faktaboks: Introduksjonsordningen

- Introduksjonsordningen skal bidra til en lettere og raskere integrering i det norske samfunnet. Kommuner som bosetter flyktninger må tilby introduksjonsprogram. Voksne innvandrere med en oppholdstillatelse har rett og plikt til å gjennomføre 300 timer opplæring i norsk språk og samfunnskunnskap. Programløpet er normalt på full tid i inntil to år. Deltakere får en stønad tilsvarende 2G.
- Antall deltakere i introduksjonsprogrammet er nå det høyeste siden ordningen ble innført i 2005. I 2009 deltok 10 000 personer i programmet. Deltakere fra Somalia, Eritrea, Irak, Burma og Afghanistan utgjorde vel 60 prosent av det totale antallet.

og de sosiale forholdene i nærmiljøet er gode, og de opplever ikke flere problemer eller mer kriminalitet i nærmiljøet enn andre. Et flertall har god kontakt med sine naboer uavhengig av hvor de opprinnelig kommer fra.

Det er en stor utfordring når mange elever med dårlige norskkunnskaper samles på enkelte skoler. Det gjøres en ekstrasatsing på skolene i Groruddalen og Søndre Nordstrand med flere enn 25 prosent minoritetsspråklige elever. Og skolene rapporterer om gode resultater som følge av ekstra-innsatsen. Likevel medfører det problemer når 90-100 prosent av elevene som starter på flere skoler har annen språkbakgrunn enn norsk.

Til diskusjon:

- Hva kan vi gjøre for å hindre segregering mellom innvandrere og etnisk norske i storbyene?
- Hvordan kan vi sikre at alle som kommer hit lærer seg norsk? Trenger vi nye tiltak eller ordninger?
- Mange integreringstiltak retter seg mot nyankomne innvandrere. Trenger vi flere tiltak for de som har bodd her en stund?

Møteplassene:

Utdanning

Skolen er den viktigste arenaen for kunnskapsformidling, men også et sted der meninger og livsvalg bryner seg mot hverandre: Gutten fra en familie som er Jehovas Vitner og som ikke feirer fødselsdager, leker sammen med direktørsønnen som hvert år har overdådige bursdagsfeiringer. Vårt mål er at alle elever skal få de nødvendige faglige ferdighetene for å mestre det videre utdanningsløpet, og at elevene skal

"Da Rajah kom til Honningsvåg i 1993"

Rajah og familien hans flyttet fra borgerkrigen på Sri Lanka. Med tre barn å forsørge var Rajah svært glad for at både han og kona fikk jobb i fiskeindustrien, og selv om det var kaldt i dette nye landet synes de de ble godt mottatt. Rajah var fast bestemt på at barna hans skulle få dra nytte av alle de mulighetene de fikk i Norge som han aldri hadde hatt, så skolegangen var høyt prioritert og barna fikk gode karakterer. Kanskje kunne sønnen bli lege en gang? Og hjelpe andre? Kona til Rajah ble invitert med et par andre kvinner på fiskemottaket til en kulturgruppe i kommunen. Kurs i tamilsk dans ble et populært innslag for små og store på kalde høstkvelder.

lære å samhandle med hverandre tross ulikheter i bakgrunn og verdivalg.

Det er flere eksempler på utfordringer knyttet til skole og integrering:

For mange innvandregutter avslutter videregående skole uten å fullføre. Det begrenser disse guttenes muligheter senere i livet og samfunnet går glipp av ressursene deres.

Noen jenter vil ikke delta på svømmeundervisningen sammen med gutter. Noen barn får ikke dra på klasseturer med overnatting. Noen mestrer norsk for dårlig til å følge den vanlige undervisningen. Hvordan skal man møte dette i praktisk tilrettelegging?

På skoler med en veldig høy andel innvandrere har man ofte satt inn store ressurser på å få en god norskundervisning. Men undervisning kan ikke erstatte den læringen som skjer barn imellom om kultur og koder, og den kan ikke gi deg et nettverk eller venner med norsk bakgrunn.

Til diskusjon:

- Lik rett til utdanning er en formell rettighet i Norge. Hvordan forsikrer vi oss om at det også fungerer slik i praksis?

"Da Trahn kom til Rosenholm i 1985"

Trahn og familien flyttet til Rosenholm i Oslo når Trahn var syv år og skulle begynne på skolen. Tre år før hadde familien kommet til Norge, og den lille flyktingefamilien begynte å finne seg til rette i det nye landet. Men de lengtet etter at situasjonen i hjemlandet Vietnam skulle endre seg slik at de kunne reise hjem. På Rosenholm skole var det vietnamesisk morsmålsundervisning, så mange familier med bakgrunn fra Vietnam bosatte seg her. Trahns pappa hadde to jobber og lærte litt norsk fra kollegaene sine, men det ble lettere for hele familien når Trahn og søsteren ble store nok til at de kunne lese og hjelpe til med brev fra det offentlige og annet.

”Da Fatima kom til Haugenstua i 2006”

Fatima kom til Norge sammen med mamma og to små brødre. De bodde flere år i mottak før de endelig fikk sin egen leilighet. Mamma har fått jobb i kantine, etter å ha gått på introduksjonskurs. Begge småbrødrene har gått i barnehage, og nå har den eldste begynt på skolen. Fatima begynte i mottaksklasse på ungdomsskolen. Etter ni måneder skulle hun begynne i den vanlige klassen. I 9A. Men Fatima synes det er vanskelig. Bokstavene glir over i hverandre, og hver gang hun synes hun forstår en norsk tekst kommer det noen nye vanskelige ord og så har hun mistet tråden igjen. Heldigvis har hun Nora på leksehjelpen. Hun hjelper mye, men det hjelper ikke på karakterene. Ikke ennå i hvert fall.

Arbeid:

Arbeid er den viktigste enkeltfaktoren for å unngå fattigdom. Gjennom arbeid får du muligheten til å bidra til fellesskapet, og til å forsørge deg og din familie. På jobben knytter du kontakter og bygger deg nettverk. Gjennom kollegaer får du viktig lærdom om samfunnet.

Her er noen eksempler på utfordringer knyttet til arbeid og integrering:

Mange med utenlandsk klingende navn slipper ikke til på jobbintervjuer. De får ikke muligheten til å vise sin kompetanse og det blir vanskelig å få seg en jobb.

En del opplever å gå fra praksisplass til praksisplass uten å få noen fast jobb etter å ha deltatt i ulike kvalifiseringsprogrammer. De havner i en runddans der de ikke kommer videre.

Språkproblematikk kan gjøre arbeidssituasjonen vanskelig – særlig der man jobber tett mot brukere eller pasienter.

Til diskusjon:

- Arbeid er den viktigste enkeltfaktoren for å hindre at folk opplever fattigdom.
- Er det mer vi kan gjøre for å sørge for at de som kommer hit får jobb så fort som mulig?

Nærmiljøet:

Det er i nærmiljøet man lever livet sitt. Å være “godt integrert” handler ikke bare om å snakke språket og ha en jobb, men også om å ha norske venner. Snakke med naboene. Det sivile samfunn bidrar i dag til integrering gjennom både de “vanlige” fritidstilbudene sine og en rekke ulike tiltak rettet inn mot innvandrere.

Eksempler på utfordringer knyttet til det sivile samfunn og integrering:

Mange, selv i “innvandrertette områder” forteller at de ikke har noen venner med innvandrerbakgrunn. De lever side om side.

Innvandrere deltar i frivillig virksomhet i nesten like stor grad som etnisk norske, men de har i mindre grad styreverv.

Til diskusjon:

- Kan myndighetene gjøre mer for å legge til rette for at innvandrere blir en del av nærmiljøet?
- Hvordan kan frivillige organisasjoner trekkes mer inn i integreringsordningene?

Faktaboks: Flere i arbeid

- Ny sjanse er et kvalifiseringsprogram for innvandrere som etter flere år i Norge er avhengige av sosialhjelp. Innvandrere fra landgrupper med lav sysselsetting eller høy arbeidsløshet er prioritert. Kvinner er en hovedmålgruppe.
- Kvalifiseringsprogrammet er et tilbud om opplæring og arbeidstrening for å komme i arbeid eller meningsfull aktivitet. Det er på full tid, med lønn og vanlig ferie og du må betale skatt av stonaden. Kvalifiseringsprogram kan gis for en periode på inntil ett år.

SVARFRIST 22. OKTOBER:

Send forslag på e-post til 2029@arbeiderpartiet.no, delta på 2029.no eller send post til Arbeiderpartiet, Pb. 8743 Youngstorget 0028 Oslo (merk med “Integrering”)

